

УДК 336.14(477.83):[005.52:330.131.7:303.71]

Коваль Л.П.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Львівської філії ПВНЗ «Європейський університет»*

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО КІЛЬКІСНОЇ СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ БЮДЖЕТУ РЕГІОНУ

У статті розглянуто критичний аналіз методичних підходів до кількісної оцінки ризиків місцевого бюджету. Розглядаються проблемні моменти використання показників дисперсії, коефіцієнта варіації, середньоквадратичної похибки апроксимації. Кожен із методичних підходів застосовано для оцінки ризику дохідної частини бюджету Львівської області, на основі чого зроблено висновки щодо можливостей їх використання для цілей кількісної оцінки бюджетного ризику регіону.

Ключові слова: бюджетний ризик, ризик місцевого бюджету, кількісна оцінка ризику, статистичні методи оцінки ризику, ризик планування дохідної частини бюджету регіону.

Коваль Л.П. КРИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К КОЛИЧЕСТВЕННОЙ СТАТИСТИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ РИСКОВ БЮДЖЕТА РЕГИОНА

Статья посвящена критическому анализу методических подходов к количественной оценке рисков местного бюджета. Рассматриваются проблемные моменты использования показателей дисперсии, коэффициента вариации, среднеквадратической погрешности аппроксимации. Каждый из методических подходов применен для оценки риска доходной части бюджета Львовской области, на основе чего сделаны выводы о возможностях их использования для целей количественной оценки бюджетного риска региона.

Ключевые слова: бюджетный риск, риск местного бюджета, количественная оценка риска, статистические методы оценки риска, риск планирования доходной части бюджета региона.

Koval L.P. CRITICAL ANALYSIS OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO QUANTITATIVE STATISTICAL EVALUATION OF REGION BUDGET RISKS

The article is dedicated to the critical analysis of methodological approaches to quantitative risk assessment of the local budget. The problem moments of use of such indicators as variance, coefficient of variation, mean square error of approximation are considered. Each of the methodological approaches was applied for risk assessment of Lviv region budget revenues, on the basis of which the conclusions about the possibilities of their use for quantitative assessment of region budgetary risk are made.

Keywords: budgetary risk, local budgets risk, quantitative risk assessment, statistical methods of risk assessment, risk planning of budget revenues in the region.

Постановка проблеми. Питання ризикоорієнтованого управління у сфері управління бюджетними ризиками на місцевому рівні набуває особливої гостроти й актуальності. В умовах сьогодення стає очевидною необхідність децентралізації фінансових повноважень. Будучи невід'ємним елементом розвитку регіонів і країни загалом, зростання рівня фінансової незалежності місцевих органів самоуправління поряд з явним позитивним ефектом, несе досить серйозні виклики, а тому саме від здатності вчасно та якісно прогнозувати наявні й потенційні бюджетні ризики на рівні місцевого бюджету, а також оперативно приймати управлінські рішення щодо їх оптимізації залежить успіх більшості трансформаційних перетворень у сфері місцевих фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи нові умови й виклики сьогодення, питання оцінки ризиків є пріоритетним. Водночас методичний інструментарій оцінки ризиків у бюджетній сфері не має на сьогоднішні достатнього наукового підґрунтя, у зв'язку з чим у науково-практичній літературі зустрічаються лише поодинокі спроби кількісно оцінити ризики місцевого бюджету. Зокрема питанням оцінки бюджетного ризику на рівні місцевого бюджету присвячені праці науковців С.Г. Аюпової, О.І. Лебедевої, М.А. Каючкіної, С.В. Подобрєва, Є.А. Степанової, І.В. Ускова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій виявив, що в теорії сучасного ризик-менеджменту використовують статистичні й аналітичні методи кількісної оцінки ризику. До аналітичних методів належать метод сценаріїв, дерево рішень, метод аналізу ймовірнісних розподілів, метод Монте-Карло, метод досто-

вірності еквівалентів. Сутність статистичних методів зводиться до визначення ймовірності виникнення втрат на основі статистичних даних попереднього періоду. В абсолютному вираженні найчастіше як величину ступеня ризику використовується міра розсіювання значень результативного показника відносно центру групування.

Постановка завдання. Перевагою статистичного методу є розвинутий математичний інструментарій, недоліком – труднощі зі збором та обробкою якісної інформації, а також при оцінці унікальних об'єктів; також малоінформативними є результати дослідження об'єктів з незначним терміном функціонування. Незважаючи на вказаний недолік, статистичний метод залишається одним із найбільш прийнятних, зрозумілих широкому загалу методів власне кількісної оцінки ризику. Водночас слід наголосити на необхідності розробки окремих методик оцінки бюджетного ризику загалом та ризику місцевого бюджету зокрема. У зв'язку з цим слід критично оцінити можливості й результати застосування тих методів статистичної оцінки ризику, які на сьогодні використовуються науковцями та практиками як інструментарій оцінки бюджетних ризиків, що і становить мету даного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі проведеного аналізу наукових досліджень з питань оцінки бюджетних ризиків можна виділити такі напрями використання статистичного інструментарію у бюджетному ризик-менеджменті.

Досить популярним серед науковців методом кількісної оцінки ризику є використання показників дисперсії, середньоквадратичного відхилення; коефі-

цієнта варіації. Такий методичний підхід використовують у своїх працях російські науковці С.Г. Аюпова [1], М.А. Каючкіна [2]. Інтерпретація результатів такої оцінки, на перший погляд, є достатньо простою: чим більші значення дисперсії, середньоквадратичного відхилення чи коефіцієнта варіації, тим більшим буде ризик, оскільки зменшується стійкість результатів і збільшується невизначеність. Найбільш чітко формулюються результати оцінки рівня ризику на основі коефіцієнта варіації: коефіцієнт варіації менший ніж 0,1 – рівень ризику низький; значення коефіцієнта варіації в діапазоні від 0,1–0,25 – середній (помірний) рівень ризику, перевищення значення 0,25 – рівень ризику високий або ж: 0–0,1 – мінімальний ризик; 0,1–0,25 – малий ризик; 0,25–0,5 – допустимий ризик, 0,5–0,75 – критичний ризик, 0,75–1 – катастрофічний ризик.

Розрахунок відповідних показників та оцінка рівня ризику місцевого бюджету Львівської області наведені в таблиці 1. Зазначимо, що як вихідні дані були використані показники виконання окремих статей бюджету в коефіцієнтному вираженні. Деякі науковці, зокрема С.Г. Аюпова [1], такі показники називають «коефіцієнт ризику». На нашу думку, така назва є не зовсім вдалою, оскільки коефіцієнт ризику має відображати певний рівень невизначеності, а в цьому разі мова йде про фактичні значення показників бюджету. Тому ми використали назву «коефіцієнт виконання».

Аналіз засвідчив, що загалом дохідна частина бюджету Львівської області характеризується низьким рівнем ризику (коефіцієнт варіації є нижчим за 1. Аналогічно, і рівень ризику податкових надходжень та основного їх джерела – податку з доходів фізичних осіб – також низький. Деяко вищим (середнім або помірним) рівнем ризику характеризуються неподаткові надходження, найбільшим (високим) – доходи від операцій з капіталом.

Використовуючи більш деталізовану шкалу оцінки рівня ризику, можна стверджувати, що критич-

ним рівнем ризику характеризуються дві статті неподаткових надходжень «Доходи від власності й підприємницької діяльності» та «Інші неподаткові надходження». Аналізуючи динаміку коефіцієнта виконання статті «Доходи від власності й підприємницької діяльності» у 2008–2013 рр., зазначимо, що за цією статтею недовиконання планових показників мало місце лише у 2012–2013 рр. (причому у 2013 р. недовиконання було значним – на 59%, зокрема, з податку на прибуток рівень виконання становив 15,5%, частини прибутку – 19,1%, орендної плати – 49%), тоді як, наприклад, у 2011 р. план було перевиконано у 2,8 раза, у 2010 р. – в 1,4 раза, у 2009 р. – у 2,2 раза.

Отже, використання показника варіації дає змогу оцінити ризик планування бюджету, тобто визначити, наскільки високою є ймовірність неточного прогнозу (або у бік завищення планового показника, або у бік його заниження). Іншими словами, застосування такого методичного підходу передбачає розуміння бюджетного ризику як невизначеності (як негативного, так і позитивного характеру) на стадії планування бюджету. Відповідно, результати такої оцінки можуть бути використані для ідентифікації найбільш ризикових бюджетних статей, процес планування яких слід удосконалювати в перспективі.

Водночас зазначимо, що застосування розглянутого методичного підходу не дає відповіді на низьку запитань, пов'язаних із оцінкою ризику.

По-перше, на основі проведених розрахунків неможливо дати вартісну оцінку ймовірної події. Показник варіації та визначений на його основі рівень ризику не показують, наскільки ймовірним є несприятливий наслідок реалізації ризику (недовиконання планових показників) або можливий позитивний результат (перевищення фактичних показників бюджету над плановими). У цьому контексті ризик планування бюджету відображає ймовірність того, що фактичні бюджетні показники не відповідають плановим. Водночас таке розуміння бюджет-

Таблиця 1

Статистична оцінка дохідної частини бюджету Львівської області на основі коефіцієнта варіації

Стаття доходів	Коефіцієнт виконання							Середнє значення	Стандартне відхилення	Дисперсія	Коефіцієнт варіації	Рівень ризику
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.						
Податкові надходження	1,10	1,04	1,04	1,00	0,98	0,97	1,02	0,05	0,002	0,045	низький	
Податок з доходів фізичних осіб	1,09	1,02	1,03	0,95	0,96	0,96	1,00	0,05	0,003	0,053	низький	
Податки на власність	0,97	0,84	1,40	3,60	1,85	0,88	1,59	1,06	1,117	0,664	високий	
Збори на спеціальне використання природних ресурсів	1,46	1,20	1,00	1,03	1,29	1,36	1,22	0,18	0,033	0,148	помірний	
Внутрішні податки на товари й послуги	1,01	1,25	1,05	3,20	0,65	0,93	1,35	0,93	0,861	0,688	високий	
Неподаткові надходження	1,66	0,97	1,07	1,03	1,22	1,06	1,17	0,26	0,066	0,219	помірний	
Доходи від власності й підприємницької діяльності	0,83	2,20	1,38	2,80	0,78	0,41	1,40	0,93	0,859	0,662	високий	
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного й побічного продажу	1,54	1,12	1,24	1,06	0,86	0,85	1,11	0,26	0,068	0,234	помірний	
Інші неподаткові надходження	1,00	1,76	1,29	3,30	0,53	0,12	1,33	1,12	1,259	0,841	високий	
Власні надходження бюджетних установ	1,75	0,92	1,05	0,95	1,80	1,51	1,33	0,40	0,164	0,304	високий	
Доходи від операцій з капіталом	0,61	1,04	0,69	0,38	0,99	0,56	0,71	0,26	0,066	0,360	високий	
Разом доходів	1,12	1,03	1,04	1,01	1,02	0,98	1,03	0,05	0,002	0,047	низький	

Джерело: розраховано автором на основі даних ЛОДА [3]

ного ризику є занадто вузьким і не враховує всіх змістових характеристик, якими наділяють це поняття науковці.

По-друге, рівень ризику планування, визначений за такою методикою, не завжди відповідає розміру реальних втрат (або додаткових надходжень) у результаті реалізації такого ризику. Наприклад, за надходженнями з податку з доходів фізичних осіб статтею, яка за проведеною статистичною оцінкою характеризується мінімальним рівнем ризику, – втрати при її недовиконанні на 4,1% у 2013 р. становили 31624 тис. грн, тоді як за статтею «Доходи від власності й підприємницької діяльності», ризик планування якої класифікується як «критичний», втрати від реалізації такого ризику становили лише 10313 тис. грн. Іншими словами, реалізація ризику за найменш ризиковою, однак більш вагомою в структурі доходів бюджету статтею може призвести до набагато більших втрат (або вигод) у вартісному вираженні, аніж стаття із критичним рівнем ризику. Отже, розглянутий методичний підхід не може забезпечити узагальнюючих результатів, оскільки на його основі можна зробити висновок лише про рівень ризику планування конкретної статті бюджету, тоді як порівняльна оцінка ризиковості планування декількох статей не завжди даватиме коректний результат.

Деяко інший методичний підхід до оцінки бюджетного ризику пропонує І. Усков [4, с. 48–51], який ступінь ризику оцінює за показником середньоквадратичної похибки апроксимації, що розраховується за формулою:

$$\varepsilon = 100\sqrt{1 - R^2}, \quad (1)$$

де ε – середньоквадратична похибка апроксимації;
 R^2 – коефіцієнт детермінації.

Свою позицію автор пояснює тим, що апроксиманта часового ряду описує детерміновану складову ряду, а непояснені залишки, які характеризуються похибкою апроксимації, описують випадкову компоненту

ряду. Випадкова компонента ряду зумовлена процесами, які відбуваються в соціально-економічній системі й не можуть бути точно прогнозовані та змодельовані. Саме тому похибку апроксимації можна розглядати як величину економічного ризику [4, с. 48].

Слід зазначити, що для вияву статистичних закономірностей часовий ряд має досліджуватися впродовж як мінімум 30 періодів в умовах стабільної економіки. У цьому разі такої можливості немає, а тому для того, щоб здійснити оцінку ризиків на основі апроксимації короткого часового ряду, слід дотримуватися певних вимог.

1. Для того, щоб апроксиманта не включала випадкової компоненти часового ряду, похибка апроксимації не повинна перевищувати 2–3%.

Розрахунок середньої похибки апроксимації A здійснимо за формулою:

$$A = \frac{1}{n} \cdot \sum \left| \frac{y - y_x}{y} \right| \cdot 100, \quad (2)$$

де $(y - y_x)$ – різниця між фактичним та плановим обсягом надходжень до бюджету; n – кількість спостережень.

Перевірку дотримання цієї вимоги здійснимо на основі даних таблиці 2.

Як виявили розрахунки, часові ряди всіх статей місцевого бюджету відповідають поставленій вимозі.

2. Апроксимація часового ряду має бути виконана нелінійним поліномом.

3. Порядок апроксимуючого полінома має бути суттєво нижчим від кількості рівнів часового ряду. Зокрема, при дослідженні часового ряду упродовж 6 років (2008–2013 рр.), поліном 6-го степеня точно пройде через усі точки спостереження й похибка апроксимації дорівнюватиме 0. Проте такий поліном не відповідатиме ні реальним економічним умовам, ні меті досліджень.

Таблиця 2

Розрахунок середньої похибки апроксимації

Статті надходжень до місцевого бюджету	$\left \frac{y - y_x}{y} \right \cdot 100$						Σ	Середня похибка апроксимації A , %
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.		
Податкові надходження	9,59	4,05	4,41	0,36	1,57	3,04	23,03	4,61
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	8,58	2,17	2,93	4,34	5,46	4,78	28,26	5,65
Податок з доходів фізичних осіб	8,54	2,05	2,74	4,57	4,19	4,05	26,13	5,23
Податки на власність	2,59	15,59	39,66	262,48	85,14	11,97	417,42	83,48
Збори на спеціальне використання природних ресурсів	46,07	20,34	0,16	3,09	28,60	35,72	133,98	26,80
Неподаткові надходження	66,49	2,74	7,47	2,78	21,72	5,64	106,84	21,37
Доходи від власності та підприємницької діяльності	17,36	115,34	38,43	176,18	22,37	58,83	428,51	85,70
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного й побічного продажу	54,34	12,08	23,79	6,40	14,31	14,95	125,86	25,17
Інші неподаткові надходження	0,09	76,44	29,33	232,33	46,95	88,53	473,67	94,73
Власні надходження бюджетних установ	74,58	8,49	5,05	4,54	80,05	51,15	223,87	44,77
Доходи від операцій з капіталом	38,50	4,29	30,73	61,75	0,76	44,39	180,41	36,08
Разом доходів	38,50	4,29	30,73	61,75	0,76	2,01	24,21	4,84

Враховуючи умови 2 та 3 одержання коефіцієнта детермінації, були побудовані поліноміальні функції 2-го степеня, у результаті чого одержані значення коефіцієнта детермінації й розраховані показники середньоквадратичної похибки апроксимації за формулою (1).

Порівняння результатів оцінки ризиковості, отриманих на основі використання двох розглянутих методичних підходів – на основі коефіцієнта детермінації й середньоквадратичної похибки апроксимації здійснено на основі даних таблиці 3.

Зазначимо, що, як це пропонується в праці І. Ускова, ризик за показником середньоквадратичної похибки апроксимації був оцінений за тією самою шкалою, що й коефіцієнт варіації. У результаті всі дохідні статті місцевого бюджету виявились з високим ступенем ризику. Тому в разі використання другого методичного підходу доцільно орієнтуватись на більш деталізовану шкалу оцінювання, зокрема 0–10% – мінімальний ризик; 10%–25% – малий ризик; 25%–50% – допустимий ризик, 50%–75% – критичний ризик, 75%–100% – катастрофічний ризик, причому слід орієнтуватись на те, що при показнику середньоквадратичної похибки апроксимації до 50% ризик планування слід оцінювати як допустимий, тобто прийнятний. Водночас навіть за умови застосування такої деталізованої шкали результати оцінки ризику планування дохідних статей місцевого бюджету дещо відрізняються (рис. 1), що свідчить про певні відмінності й необхідності розгляду цих методичних підходів як альтернативних, а не взаємодоповнюючих у процесі оцінювання бюджетного ризику.

Враховуючи дані таблиці 3 та рис. 1, можна стверджувати, що методичний підхід, який базується на показнику середньоквадратичної похибки апроксимації, у більшості випадків дає вищі показники ризику, а тому забезпечує об'єктивнішу оцінку ризику планування бюджету. Водночас цей методич-

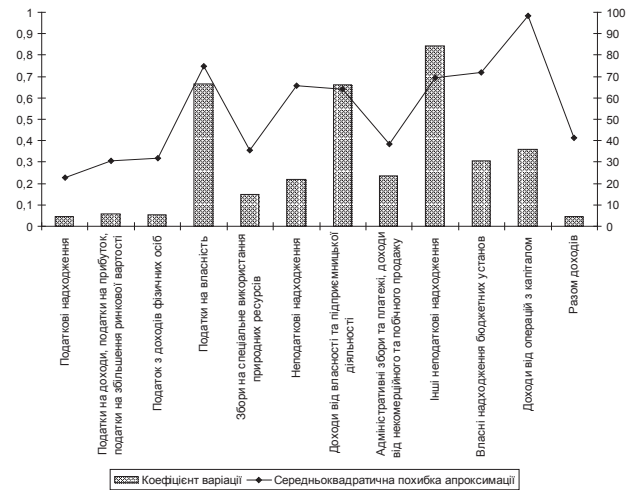

Рис. 1. Результати оцінки ризику дохідних статей бюджету Львівської області за різними методичними підходами

ний підхід не позбавлений більшості недоліків, притаманних статистичній оцінці на основі коефіцієнта варіації.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, розглянуті методичні підходи не забезпечують вартісної оцінки ризику, а тому можуть розглядатися лише як інструмент оцінки ризику планування бюджету. При цьому перевагу слід надавати методичному підходові, що базується на розрахунку показника середньоквадратичної похибки апроксимації, оскільки останній дає вищі показники ризику, що робить результати такого аналізу більш інформативними порівняно з коефіцієнтом варіації.

Водночас залишаються невирішеними завдання оцінки бюджетного ризику як імовірності настання несприятливої (недовиконання планових показни-

Таблиця 3

Результати оцінки ризику дохідних статей бюджету Львівської області за різними методичними підходами

Статті надходжень до місцевого бюджету	Методичний підхід № 1			Методичний підхід № 2		
	Коефіцієнт варіації	Рівень ризику		Середньоквадратична похибка апроксимації, %	Рівень ризику	
		варіант 1	варіант 2		варіант 1	варіант 2
Податкові надходження	0,045	низький	мінімальний	22,54	помірний	малий
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	0,056	низький	мінімальний	30,41	високий	допустимий
Податок з доходів фізичних осіб	0,053	низький	мінімальний	31,81	високий	допустимий
Податки на власність	0,664	високий	критичний	74,75	високий	критичний
Збори на спеціальне використання природних ресурсів	0,148	помірний	малий	35,38	високий	допустимий
Неподаткові надходження	0,219	помірний	малий	65,64	високий	критичний
Доходи від власності й підприємницької діяльності	0,662	високий	критичний	64,22	високий	критичний
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного й побічного продажу	0,234	помірний	малий	38,48	високий	допустимий
Інші неподаткові надходження	0,841	високий	катастрофічний	69,58	високий	критичний
Власні надходження бюджетних установ	0,304	помірний	допустимий	72,01	високий	критичний
Доходи від операцій з капіталом	0,360	помірний	допустимий	98,34	високий	катастрофічний
Разом доходів	0,047	низький	мінімальний	41,13	високий	допустимий

ків) або сприятливої (перевищення фактичних показників бюджету над плановими) подій у бюджетному процесі, що і становитиме проблему та завдання подальших розвідок у напрямі формування методичних засад оцінки бюджетного ризику регіону.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аюпова С.Г. Бюджетный риск в условиях финансового кризиса в российской экономике : автореферат дис. ... кандидата

экономических наук : 08.00.01 / С.Г. Аюпова; место защиты: Челябин. гос. ун-т. Челябинск, 2011. 27 с.

2. Каючкина М.А. Бюджетные риски в процессе исполнения муниципальных бюджетов : автореферат дис. ... кандидата экономических наук : 08.00.10 / М.А. Каючкина; Сам. гос. эконом. ун-т. 20 с.

3. Офіційний сайт Львівської обласної державної адміністрації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.loda.gov.ua/>.

4. Усков И.В. Методологические подходы оценки угроз и рисков местных бюджетов / И.В. Усков // Экономика і організація управління. – Донецьк : ДНУ. – 2011. – № 1 (9). – С. 44–54.

УДК 336.71:351.72(477)

Костюченко О.Є.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри банківської справи
Харківського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України*

Паталах В.І.

*студент
Харківського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті проаналізовано й узагальнено наявні підходи до визначення сутності поняття «фінансова безпека банку». Визначено сучасні загрози фінансовій безпеці банків. Розкрито вплив стану фінансової безпеки банківської системи на фінансову безпеку держави загалом через протидію наявним і потенційно можливим загрозам.

Ключові слова: банк, банківська система, держава, фінансова безпека, загрози.

Костюченко Е.Е., Паталах В.И. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

В статье проанализированы и обобщены существующие подходы к определению сущности понятия «финансовая безопасность банка». Определены современные угрозы финансовой безопасности банков. Раскрыто влияние состояния финансовой безопасности банковской системы на финансовую безопасность государства в целом через противодействие существующим и потенциально возможным угрозам.

Ключевые слова: банк, банковская система, государство, финансовая безопасность, угрозы.

Kostiuchenko O.E., Patalakh V.I. ENSURING FINANCIAL SAFETY OF A BANKING SYSTEM AS COMPONENT OF FINANCIAL SAFETY OF THE STATE

In article existing approaches to definition of essence of the concept «financial safety of bank» are analysed and generalized. Modern threats of financial safety of banks are defined. Influence of a condition of financial safety of a banking system on financial safety of the state as a whole through counteraction to existing and potentially possible threats is opened.

Keywords: bank, banking system, state, financial safety, threats.

Постановка проблеми. В умовах зростаючої відкритості економіки України й її послідовної інтеграції у світове господарство забезпечення стабільності банківської системи є актуальним завданням у контексті забезпечення фінансової безпеки держави. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яке на сьогодні характеризується елементами поглиблення фінансової кризи, та внутрішнього середовища, зокрема поглибленням конкуренції й консолідації банківського бізнесу. Тому проблема забезпечення фінансової безпеки банківської системи є досить актуальною, де головними елементами є фінансова стійкість банківських установ і стабільність банківської системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем фінансової безпеки банків приді-

ляє увагу значна частина вчених-економістів, серед яких варто відмітити С.І. Адаменка, Д.А. Артеменка, О.І. Барановського, П.А. Герасимова, А.О. Єпіфанова, М.М. Ермошенка, О.І. Хитріна, М.І. Зубка, Л.В. Ніколаєва. Водночас у працях науковців відсутні чіткі підходи до впливу рівня фінансової безпеки банківської системи на стан фінансової безпеки держави загалом.

Мета статті – охарактеризувати погляди науковців і визначити вплив стану фінансової безпеки банківської системи на фінансову безпеку держави загалом.

Виклад основного матеріалу. Фінансова безпека банківської системи є насамперед складовою фінансової безпеки держави, яка визначається більшістю